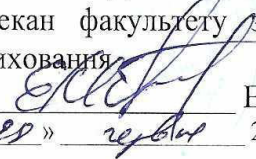

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
Кафедра наук про здоров'я

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету здоров'я та фізичного
виховання

Едуард СИВОХОП

«29» 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«НЕВІДКЛАДНА ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА
В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЯХ»

Рівень вищої освіти
Галузь знань
Спеціальність
Освітня програма
Статус дисципліни
Мова навчання

перший (бакалаврський) рівень
05 Соціальні та поведінкові науки
053 Психологія
Клінічна психологія
вибіркова
українська

Ужгород 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Невідкладна психологічна допомога в екстремальних ситуаціях» для здобувачів вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки 053 Психологія освітньої програми «Клінічна психологія».

Розробники: Олена ЯЦИНА, професор, доктор психол. наук, професор кафедри наук про здоров'я
Яна КОРОБКО, доктор філософії, асистент кафедри наук про здоров'я

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри наук про здоров'я

Протокол № 16 від « 21 » червня 2024 року

В/о завідувача кафедри Мар'яна ДУБ

Схвалено науково-методичною комісією факультету здоров'я та фізичного виховання

Протокол № 12 від « 21 » червня 2024 року

Голова науково-методичної комісії Фелікс ФІЛАК

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	2	2
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4,2 самостійної роботи студента – 4,2	4	4
	Лекції:	
	20 год.	10
	Практичні (семінарські):	
	40 год.	8
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: усно	Самостійна робота:	
	60 год.	102

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Невідкладна психологічна допомога в екстремальних ситуаціях**» є підготовка фахівців спеціальності 053 Психологія за освітнім ступенем бакалавра відповідно до державних стандартів та освітньо-професійної програми підготовки «Клінічна психологія»: сформувати у студентів системні знання та вміння надавати ефективну невідкладну психологічну допомогу в екстремальних ситуаціях різним категоріям населення, а також виховувати професійну етику для успішної роботи психологом.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «**Невідкладна психологічна допомога в екстремальних ситуаціях**» є: розвиток здатності швидко оцінювати психологічний стан постраждалих, визначати пріоритетні потреби та розробляти індивідуальні плани психологічної допомоги; формування вміння працювати в команді з іншими фахівцями (медиками, соціальними працівниками тощо) для надання комплексної допомоги постраждалим; виховання професійної етики та відповідальності за життя і здоров'я людей, що опинилися в екстремальних умовах.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій і методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Здатність бути критичним і самокритичним.

Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Навички міжособистісної взаємодії.

Здатність працювати в команді.

Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту.

Здатність дотримуватися норм професійної етики.

Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Розуміння сфер компетентності та специфіки професійної діяльності клінічного психолога.
 Розуміння психологічної сутності станів здоров'я та хвороби, знання критеріїв та методів дифдіагностики для визначення психічної норми та патології.
 Розуміння закономірностей функціонування основних фізіологічних систем і психічних функцій людини у нормі та патології, чинників, що впливають на зміну психічних якостей людини під впливом хвороби.
 Розуміння зв'язку клінічної психології з суміжними сферами знання (психопатологією, патопсихологією, психофізіологією, нейрофізіологією, нейропсихологією, психосоматикою, наркологією, дефектологією, психотерапією та ін.) та використання інтегративного підходу в своїй діяльності.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни **«Невідкладна психологічна допомога в екстремальних ситуаціях»** є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП): Фізіологія вищої нервової діяльності, Загальна психологія, Практикум із загальної психології, Клінічна психологія, Практикум з клінічної психодіагностики, Психологія розвитку та вікова психологія.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Клінічна психологія», вивчення навчальної дисципліни **«Невідкладна психологічна допомога в екстремальних ситуаціях»** повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання
Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.
Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.
Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.
Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій
Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові особливості.
Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.
Відповідально ставлення до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.
Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.
Володіти методами діагностики психічних процесів, станів, властивостей особистості та вміти інтерпретувати отримані дані.

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни **«Невідкладна психологічна допомога в екстремальних ситуаціях»**

Очікувані результати навчання з дисципліни
Аналізувати та оцінювати психологічний стан постраждалих в екстремальних ситуаціях, ідентифікувати пріоритетні психологічні потреби, та пропонувати шляхи їх розв'язання. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психіки постраждалих в екстремальних ситуаціях. Володіти методами діагностики психічних процесів, станів, властивостей особистості внаслідок екстремальних ситуацій та вміти інтерпретувати отримані дані.
Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі надання невідкладної психологічної допомоги в екстремальних ситуаціях, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.
Розробляти та реалізовувати індивідуальні плани психологічної допомоги з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій, професійно самовдосконалюючись, навчаючись та саморозвиваючись.
Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові особливості. Ефективно виконувати різні ролі у команді з іншими фахівцями (медиками, соціальними працівниками тощо) у процесі надання комплексної допомоги постраждалим в екстремальних ситуаціях, у тому числі демонструвати лідерські якості. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів для успішної роботи психологом.
Вживати ефективних заходів щодо збереження психічного здоров'я та психологічного благополуччя власного й інших людей, що опинилися в екстремальних умовах, та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- залік
- тести, термінологічні диктанти
- розв'язування ситуаційних задач, кейсів
- аналіз літератури, відеосюжетів, фільмів
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень
- самостійна робота студентів
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: проводиться шляхом усного/письмового опитування студентів під час занять, тестового контролю знань на заняттях, перевірки домашніх завдань, СРС, розв'язування типових практичних завдань, роботи в групі: дискусії, роліві ситуації, колективне обговорення; аналіз кінофільмів, відео, стенограм для унаочнення специфіки психологічної роботи з клієнтами/пацієнтами. В ході поточного контролю за усну відповідь студент отримує оцінку за національною чотирибальною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно), яка потім переводиться у рейтингові бали. При оцінюванні засвоєння матеріалу кожного заняття модуля виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою з використанням прийнятих у ВНЗ та затверджених методичною комісією критеріїв оцінювання.

Форма модульного контролю: Навчальний матеріал дисципліни згрупований у 2 модулі. Індивідуальне письмове опитування змісту модулів за рівнями (тестовий контроль, теоретичні питання, професійно-орієнтовані завдання).

Форма підсумкового семестрового контролю: усний (стаціонарно чи онлайн) залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	СР	50	100
30* балів					20		

T1, T2 ... – теми

* - відповідно до таблиці «Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни»

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T6	T7	T8	T9	T10	СР	50	100
30* балів					20		

T1, T2 ... – теми

* - відповідно до таблиці «Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни»

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
1. Письмове чи усне опитування	9	30*	9	30*
1.1 *Проблемні запитання	4	16	4	16
1.2 Глосарій: термінологічний диктант чи тестування при тематичному оцінюванні	4	6	4	6
1.3 **Розв'язування ПОЗ: ситуативних задач/ аналіз відео сюжетів, ін.	2	8	2	8
2.***Самостійна робота: презентація результатів виконаних завдань; укладання схем/ порівняльних таблиць/ бібліографії/ картотеки методик/ добірки статей з проблеми вивчення тощо		20**		20**
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

* розраховується як середній бал за теоретичні відповіді

** професійно-орієнтована задача

*** розраховується як середній бал за всі самостійні

Примітка. Навчання на сайті <https://prometheus.org.ua/> ПРОГРАМИ ЄС ЕРАЗМУС+ з поданням сертифікату про результат навчання.

При оцінюванні ЄСРС визнаються та зараховуються результати неформального та/або інформального навчання, які за тематикою та змістом відповідають як ОК в цілому, так і його складовим (розділ, тема, індивідуальне завдання тощо), передбачені РП даного освітнього компонента (Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, уведеного в дію наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» № 99/01-04 від 19.12.2023 р.(п.2.8, п.2.9)).

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Упродовж семестру з дисципліни проводиться 2 модульні контрольні роботи (МКР). Перевірка та оцінювання знань, умінь і практичних навичок студентів у межах окремого змістового модулю здійснюються за 100-бальною шкалою. МКР складається з тестових завдань, теоретичних питань та ситуаційних задач. Розподіл балів та результат виконання МКР визначається таким чином: максимально 50 балів – МКР. До модульної контрольної роботи допускаються всі студенти. На виконання письмового компоненту МКР відводиться до двох академічних годин. В МКР є 15 тестових завдань, глосарій (5 термінів), 2 теоретичні питання, 1 проблемне питання практичного змісту. Правильна відповідь за кожний окремий тест оцінюється в 1 бал, за терміни – по 1 балу, 2 теоретичні питання – у 10 балів, за проблемне питання практичного змісту – 10 балів.

Студент, який не з'явився на МКР з поважної причини, може пройти модульний контроль знань у визначений кафедрою термін.

Шкала контролю модульної контрольної роботи

Показники	Бали
Письмова модульна контрольна робота:	0 – 50:
Письмова модульна контрольна робота: - тестові завдання (за кожну правильну відповідь нараховується 1 бал)	0 – 15
- термінологічний диктант (5 термінів за кожну правильну відповідь нараховується 1 бал)	0 - 5
- 2 теоретичні питання (за кожну правильну відповідь нараховується 10 балів)	0 - 20
- проблемне питання практичного змісту	0 - 10

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни проводиться у вигляді заліку в кінці семестру і дає можливість визначити прикінцевий рівень і якість засвоєння студентами теоретичних знань та практичних вмінь і навичок з даної дисципліни. Максимальна оцінка з підсумкового (семестрового) контролю становить 100 балів.

Переведення даних 100-бальної шкали у оцінки за національною шкалою та шкалою ЄКТС здійснюється в порядку, зазначеному в таблиці.

Студенти, підсумкова модульна оцінка яких становить 35-59 балів, зобов'язані пройти підсумковий (семестровий) контроль у формі екзамену, що передбачено робочим навчальним планом. Підсумковий семестровий контроль з дисципліни проводиться у вигляді екзамену в кінці семестру і дає можливість визначити кінцевий ступінь рівня і якості засвоєння студентами теоретичних знань та практичних вмінь і навичок з даної дисципліни. Максимальна оцінка з підсумкового (семестрового) контролю становить 100 балів.

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, які не виконали умови договору про навчання та усі види обов'язкових робіт

(самостійних завдань, рефератів тощо), передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Відповідальний працівник деканату у відомості проти прізвища такого студента робить позначку «недопущений». Якщо підсумкова модульна оцінка становить не менше 60 балів, то за згодою студента вона може бути зарахована як підсумкова (семестрова) оцінка з навчальної дисципліни. Вона може бути виставлена у відомість обліку успішності та залікову книжку (індивідуальний навчальний план) до початку екзаменаційної сесії, відразу після оголошення результатів останнього модульного контролю. При цьому присутність студента є обов'язковою. За наявності бажання підвищити рейтинг студент складає іспит. Для підвищення позитивної оцінки надається одна спроба. Незалежно від того, чи студент складає іспит у зв'язку з тим, що в нього підсумкова модульна оцінка незадовільна (35-59 балів), чи з метою підвищення позитивної оцінки, викладач виставляє студенту оцінку, керуючись виключно рівнем його знань, виявлених на залікові, тобто, виходячи із 100 балів, але при цьому виставлена підсумкова (семестрова) оцінка не може бути нижчою за підсумкову модульну оцінку.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання у оцінки за національною шкалою та шкалою ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретичні основи невідкладної психологічної допомоги

Тема 1. Поняття екстремальної ситуації. Класифікація екстремальних ситуацій.

Тема 2. Психологічні механізми виникнення та протікання кризових станів.

Тема 3. Стрес. Гострий стрес. Порушення адаптації. Посттравматичний стресовий розлад та їх наслідки.

Тема 4. Психологічні аспекти переживання гострого горя та втрати.

Тема 5. Етика та деонтологія психолога в екстремальних ситуаціях.

Модуль 2. Діагностика психологічного стану постраждалих та надання першої психологічної допомоги

Тема 6. Методи діагностики психологічного стану в екстремальних ситуаціях.

Тема 7. Виявлення суїцидальних ризиків. Невідкладна психологічна допомога.

Тема 8. Комунікація з постраждалими в кризових ситуаціях. Техніки стабілізації емоційного стану.

Тема 9. Психологічна допомога дітям та підліткам в екстремальних ситуаціях.

Тема 10. Психологічна допомога рятувальникам та іншим фахівцям, які працюють в екстремальних умовах. Запобігання вигоранню.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин: 120						Кількість годин: 120					
	Форма навчання: денна						Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	Індивідуальна робота	самостійна робота		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
4-й семестр												
Модуль 1. Теоретичні основи невідкладної психологічної допомоги												
Тема 1. Поняття екстремальної ситуації. Класифікація екстремальних ситуацій.	10	2	2			6	11	0,5	0,5			10
Тема 2. Психологічні механізми виникнення та протікання кризових станів.	12	2	4			6	11	0,5	0,5			10
Тема 3. Стрес. Гострий стрес. Порушення адаптації. Посттравматичний стресовий розлад та їх наслідки.	12	2	4			6	11	0,5	0,5			10
Тема 4. Психологічні аспекти переживання гострого горя та втрати.	12	2	4			6	11	0,5	0,5			10
Тема 5. Етика та деонтологія психолога в екстремальних ситуаціях.	10	2	2			6	10					10
Модульна контрольна робота	2		2									
Разом за модуль	58	10	18			30	54	2	2			50
Модуль 2. Діагностика психологічного стану постраждалих та надання першої психологічної допомоги												
Тема 6. Методи діагностики психологічного стану в екстремальних ситуаціях.	12	2	4			6	16	2	2			12

Тема 7. Виявлення суїцидальних ризиків. Невідкладна психологічна допомога.	12	2	4			6	13	2	1			10
Тема 8. Комунікація з постраждалими в кризових ситуаціях. Техніки стабілізації емоційного стану.	12	2	4			6	13	2	1			10
Тема 9. Психологічна допомога дітям та підліткам в екстремальних ситуаціях.	12	2	4			6	12	1	1			10
Тема 10. Психологічна допомога рятувальникам та іншим фахівцям, які працюють в екстремальних умовах. Запобігання вигоранню	10	2	2			6	12	1	1			10
Модульна контрольна робота	2		2									
Залік	2		2									
Разом за модуль	62	10	22			30	66	8	6			52
Разом за семестр	120	20	40			60	120	10	8			102

6. 3. Теми практичних занять

Теми практичних занять	Кількість годин	
	Денна ф.н.	Заочна ф.н.
Тема 1. Поняття екстремальної ситуації. Класифікація екстремальних ситуацій.	2	0,5
Тема 2. Психологічні механізми виникнення та протікання кризових станів.	4	0,5
Тема 3. Стрес. Гострий стрес. Порушення адаптації. Посттравматичний стресовий розлад та їх наслідки.	4	0,5
Тема 4. Психологічні аспекти переживання гострого горя та втрати.	4	0,5
Тема 5. Етика та деонтологія психолога в екстремальних ситуаціях.	2	
Модульна контрольна робота	2	
Тема 6. Методи діагностики психологічного стану в екстремальних ситуаціях.	4	2
Тема 7. Виявлення суїцидальних ризиків. Невідкладна психологічна допомога.	4	1
Тема 8. Комунікація з постраждалими в кризових ситуаціях. Техніки стабілізації емоційного стану.	4	1
Тема 9. Психологічна допомога дітям та підліткам в екстремальних ситуаціях.	4	1
Тема 10. Психологічна допомога рятувальникам та іншим фахівцям, які працюють в екстремальних умовах. Запобігання вигоранню	2	1
Модульна контрольна робота	2	
Залік	2	2
Разом	40	8

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		дфн	зфн
1	Тема 1. Психологія жертви. Розробити доповідь до теми: «Психологія жертви. Поняття про синдром набутої безпорадності».	6	10
2	Тема 2. Попередження розвитку вторинної травматизації. Представити аналітичні роздуми на тему (на вибір): - Шляхи попередження розвитку вторинної травматизації - Розлади адаптації, внаслідок дії травматичного стресу	6	10
3	Тема 3. Копінг-стратегії в стресових ситуаціях. Проаналізуйте ваші власні копінг-стратегії. Охарактеризуйте їх з погляду конструктивності (деструктивності).	6	10
4	Тема 4. Психологічні особливості переживання гострого горя при втраті близької людини: аналіз наукових досліджень та практичні рекомендації. Порівняйте два різних підходи до розуміння процесу горювання (наприклад, психоаналітичний та когнітивно-поведінковий)	6	10
5	Тема 5. Психологічна діагностика в умовах надзвичайних ситуацій: аналіз сучасних методів та розробка практичних рекомендацій для фахівців. - Створіть короткий експрес-опитувальник для оцінки психологічного стану людей в зоні надзвичайної ситуації. - Проведіть невелике дослідження на вибірці людей, які пережили екстремальну ситуацію, з використанням створеного короткого експрес-опитувальника.	6	12
6	Тема 6. Виявлення суїцидальних намірів та надання невідкладної психологічної допомоги: теоретичні основи та практичні аспекти. Підготувати розгорнуту доповідь даючи відповідь на наступні питання: -Які етичні аспекти слід враховувати при роботі з клієнтами із суїцидальними ризиками? -Яка роль психолога в профілактиці суїцидів? -Які перспективи розвитку методів виявлення та допомоги людям із суїцидальними намірами?	6	10
7	Тема 7. Роль дисоціації в подоланні психічної травми. Розкрити тему згідно з планом: -Психологічні функції дисоціації при травмі (дистанціювання, виживання, захист від переповнюючих емоцій). -Короткострокові та довгострокові наслідки дисоціації. -Роль дисоціації в формуванні дисоціативних розладів особистості.	6	10
8	Тема 8. Психологічна підтримка дітей та підлітків в умовах кризових ситуацій: особливості, методи та ефективність. Складіть програму психологічної підтримки для дітей, які стали свідками насильства.	6	10
9	Тема 9. Етичні аспекти роботи з рятувальниками. Підготувати розгорнуту доповідь аналізуючи наступні питання: -Етичні принципи психологічної допомоги (конфіденційність, доброзичливість, автономія клієнта, справедливість). -Виклики, з якими зіштовхуються психологи при роботі з рятувальниками (конфлікт інтересів, подвійні ролі, виснаження психолога).	6	10
10	Тема 10. Конфлікт між інтересами постраждалих та інтересами	6	10

	<p>організації. Проаналізуйте та аргументуйте свої відповіді: -Специфіка конфліктів інтересів в умовах кризи. -Конфлікт між необхідністю надання негайної допомоги та забезпечення довгострокової терапії. -Конфлікт між інтересами окремого клієнта та інтересами групи постраждалих. -Конфлікт між вимогами організації та етичними принципами психолога. -Фактори, що посилюють конфлікти інтересів в екстремальних ситуаціях.</p>		
	Разом	60	102

*Примітка. Самостійна робота виконується студентом у вигляді конспекту згідно визначених завдань у навчальному (електронному) зошиті з дисципліни.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Обладнання: фліп-чарт, мультимедійний проектор (монітор), комп'ютер (стаціонарний чи ноутбук), сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ».

Методи навчання

Основні форми навчального процесу при вивченні дисципліни «Клінічна психологія»

- практичні заняття
- самостійна робота студентів
- робота в наукових бібліотеках та мережі Інтернет.

Види навчальної роботи студентів:

- лекція
- практичне заняття
- залік.

З метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів при вивченні дисципліни «**Невідкладна психологічна допомога в екстремальних ситуаціях**» використовуються різноманітні методи навчання, а саме: вербальні (словесні), наочні та практичні методи, які включають в себе як подання матеріалу викладачем (лекція, розповідь, пояснення, бесіда), так і роботу студентів з книжкою (підручником, довідковою, науково-популярною і навчальною літературою) та глобальною мережею Інтернет, ін. Метод викладання навчального матеріалу визначаються викладачем в залежності від цілей і завдань, виду занять, змісту теми, можливостям (інтелектуальним, психологічним, морально-етичним тощо) студентів, наявним умовам і часу, відведеному для вивчення теми.

В ході лекцій використовуються наступні методи: пояснювально-ілюстративний, або інформаційно-рецептивний метод (розповідь, лекція, пояснення, робота з роздатковим матеріалом, підручником, демонстрація та ін.), проблемний метод подачі навчального матеріалу, частково-пошуковий або евристичний методи (викладач розділяє проблему на частини, студенти здійснюють окремі кроки щодо розв'язування під проблем).

Під час викладання навчального матеріалу лекції використовується мультимедійна презентація. Перелік методів навчання, що використовуються у процесі вивчення дисципліни:

- 1) за типом пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; проблемного викладу; дослідницький; аналітичний; індуктивний; дедуктивний
- 2) за основними етапами процесу: формування знань; формування умінь і навичок; застосування знань; узагальнення; закріплення; перевірка
- 3) за системним підходом: стимулювання та мотивація; контроль та самоконтроль

- 4) за джерелами знань: словесні – розповідь, пояснення, лекція; наочні – демонстрація, ілюстрація
- 5) за рівнем самостійної розумової діяльності: проблемний; частково-пошуковий; дослідницький; метод проблемного викладання.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Психологія екстремальних та кризових ситуацій : навч.-метод. посібник / О. Г. Романовський [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". Харків : Іванченко І. С., 2022. 356 с. Режим доступу: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/56903>
2. Розов В.І. Психологія екстремальних ситуацій: адаптивність до стресу та психологічне забезпечення: науково-практичний посібник. Київ: Видання третє. Видавництво КНТР, 2024. 711 с. Режим доступу: <https://jurkniga.ua/contents/psikhologiya-ekstremalnikh-situatsiy-adaptivnist-do-stresu-ta-psikhologichne-zabezpechennya-vidannya-tretie.pdf>

Допоміжна література:

1. Васьківська С. Допомога жертвам сексуального насильства / С. Васьківська // Психолог. 2006. № 10. С. 23-25.
2. Вплив бойового досвіду та травм на поведінку ветерана та особливості взаємодії з ветеранами. Психоедукаційні рекомендації для ветеранів війни та членів їх сімей / Олеся Ольшевська, Ганна Бабіна. Проєкт «Психосоціальна підтримка ветеранів, які проходять лікування в госпіталі» за підтримки Міжнародного фонду «Відродження». ГО «Центр - соціально психологічної реабілітації Миколаївщини», 2024.
3. Гарріс, Р. Терапія прийняття та відповідальності, яка сфокусована на травмі. Практичний посібник для роботи з розумом, емоціями та тілом./ Расс Гарріс, пер.з англ.Т.С.Писанюк. Київ : «Науковий Світ». 2024. 488 с.
4. Гаєс, Стівен. Звільнений розум. Як стати психологічно гнучким і перемогти Внутрішнього Диктатора/ Стівен Гаєс; пер.з англ. Ірини Павленко. Київ, 2024. 496 с.
5. Діагностика, терапія та профілактика медико-психологічних наслідків бойових дій в сучасних умовах/ Укладачі д.мед.наук, проф. Волошин П.В. та ін. 2014.
6. Методичні підходи до надання психологічної допомоги потерпілим від техногенної катастрофи. В.Г. Панок. 1999.
7. Мері Бет Вільямс, Соїлі Пойюла. ПТСР: робочий зошит. Ефективні методики подолання симптомів травматичного стресу. Київ: Видавництво Ростислава Бурлака, 2023. 528 с.
8. Мороз Р. Запобігання і подолання наслідків насильства / Р. Мороз // Психолог. 2006. № 5. С. 23-27.
9. Мюллер М. Якщо ви пережили психотравмуючу подію / пер. з англ.. Д.Бусько, наук. ред.. К.Явна (Серія «Сам собі психотерапевт»). Львів: Вид-во УКУ : Свічадо, 2014. 120 с.
10. Психологія суїциду / В.П. Москалець. Київ : Академвидав, 2004.
11. Психолог травмуючих ситуацій. Практикум. С.Е. Луппо. Київ : НАУ, 2010.
12. Практична психологія: вступ до спеціальності/Т.В.Дуткевич, О.В.Савицька. 2012.
13. Техногенні катастрофи: психологічна допомога очевидцям та постраждалим. Католик Г., Корнієнко І. 2003.

14. Посттравматичні стресові розлади: діагностика, лікування, реабілітація: методичні рекомендації / уклад.: Волошин П.В., Шестопадова Л.Ф., Підкоритов В.С. та ін. Харків, 2002. 47 с.
15. Розлади адаптації: діагностика, лікування, реабілітація: методичні рекомендації / уклад.: Волошин П.В., Маруга Н.О., Шестопадова Л.Ф. та ін. Харків, 2009. 32 с.
16. Розов В.І. Адаптивні антистресові психотехнології: [навч. посібн.] / В.І. Розов. Київ : Кондор, 2005. 276 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет:

1. <http://psylib.org.ua/books/alfav.htm>
2. www.psychiatry.ua
3. <http://usp.lviv.ua/?lang=ua&modul=doc&id=etkod>
4. <http://www.lvduvs.edu.ua/>
5. https://redcross.org.ua/wp-content/uploads/2016/10/%D0%9F%D0%B5%D1%80%D1%88%D0%B0-%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0-%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0_%D0%97%D0%A8%D0%A0.pdf
6. <https://oplatforma.com.ua/article/3035-priyomi-persho-psihologchno-dopomogi-v-krizovy-situats>
7. https://prometheus.org.ua/course/course-v1:JohnsHopkinsUniversity+PFA101+2023_T3
8. <http://www.positum.org.ua>
9. <http://www.usp.lviv.ua>
10. [https://e-learn.uzhnu.edu.ua/.](https://e-learn.uzhnu.edu.ua/)